

Yepyeni rotalara keşfe çıkıyor

Tarih tutkusu okul yıllarında başlayan Faruk Pekin, yaşadığı çok önemli dönüm noktalarının ardından kurduğu Fest Travel'ı yaşamının ikinci dönemi olarak niteliyor. 1985'ten bugüne düzenledikleri kültür odaklı turlarıyla yepyeni rotaları turizme kazandıran Pekin, Türkiye'nin bir dinler ve diller mozaigi olan yapısının çok kıymetli olduğunu altını çiziyor

Türkiye'nin yakın tarihinin önemli dönüm noktalarından biridir 1970 ve 80'ler dönemi. İşte bu dönemde Robert Kolej'de kimya mühendisliği okuyan ancak ardından sendikacılık ve yazarlık yapan Faruk Pekin'in hayatı 1980 askeri darbesinin ardından tamamen farklı bir yolla buluşur. Hapishanede geçen üç yılın ardından işsiz kalınca arkadaşlarıyla Fest Travel'ı kuran Pekin, tarih tutkusuyla kültür turizmini birleştirir. Bugün Türkiye'nin ve dünyanın pek çok farklı noktasına kültür odaklı geziler düzenleyen ve profesyonel rehberlik de yapan Pekin, bildiklerini paylaşma ihtiyacının hayatında belirleyici olduğunu anlatıyor. Kültür turizmine yapılması gereken yatırımlar hakkında ufuk açıcı fikirler veren Pekin'le hem kendi hayatındaki dönüm noktalarını hem de Türkiye'nin kültür turizmine bakışını konuştuk.

Kimya mühendisliği eğitiminin ardından tamamen farklı bir alanda yürüttüğünüz bir kariyeriniz var. Turizmle ilgilenmeden önce neler yaptınız?

Türkiye'nin genelde bir eğitim sorunu var. Eskiden de çok yönlü sorunları içeriyordu, bugün de aynı sorunları içeriyor. İnsanlar rastlantısal mı yoksa bilerek mi amaçlarını seçiyorlar? Benim de biraz öyle oldu. İzmir Atatürk Lisesi'nde okudum. Çok iyi bir liseydi ama bize orada mühendis olmayı amaçlatırlardı. Ben de bu eğitimle Robert Koleji Yüksek Okulu'nda mühendis mektebine girdim. O dönemde ikinci yıldan sonra bölüm seçiliyordu. Hangi bölümü seçmeliyim diye düşünürken Türkiye Milli Talebe Federasyonun "Petrol davamız" kampanyası olmuştu. Yerlere "milli petrol" yazıldığı bir dönemdi. Ben de milli petrolden hareketle kimya mühendisi olmaya karar verdim. Ama bu arada aldığım diğer derslerin hepsi sanat tarihiydi. Kimya mühendisi olarak mezun oldum; hiç yapmadım. Okul yıllarındaki ilgimden dolayı sendikacılık yaptım, yazarlık yaptım, gazetecilik yaptım. 12 Mart darbesinden sonra 2 yıl kadar hapis yattım, çıktıktan sonra sendikacılığa devam ettim. Türk haberler ajansında çalıştığım bir dönemin ardından DİSK'e geri döndüm ve 80 darbesiyle yeniden hapse girdim. 3 yıl kadar da 12 Eylül'de yattım, sonra işsiz kaldım. O zaman hapisten çıkanlara iş vermek pek kolay değildi, bu nedenle gazetelerde iş bulamadım. Sonra bazı arkadaşlarla beraber 1985 yılında Fest Travel'i kurduk. Kültür odaklı turlar düzenlemeye başladık.

Tarih merakınız geçmişten geliyordu yani...

Ben okulda tarih dersleri aldım, bu dersler arasında sanat da vardı. Çok siyasi olmadan önce zaman zaman parasız kalıp Sultanahmet'te kaçak turist gezdirdiğimiz de oldu. Kısacası tarih sevgisi hep vardı. Örneğin okuldan hocam Godfrey Goodwin'in 1972 yılında yayınlanan Osmanlı Mimarisi kitabının girişinde bana teşekkür ettiğini gördüm kitap yayınlandıktan sonra. Okulda birlikte çalışmalarımız olmuştu çünkü. İşin özü ben 1960'lı yılların ikinci döneminin çocuğuyum tabi ve bu dönemin insanları çok okuyorlardı. Belki de Türkiye'de en

çok okunan, en çok tartışma yaşanan bir dönemdi. Her şey okunurdu, tiyatrolar müthişti. Hepimiz iyi yetişmiştik. Benim kişiliğimi belirleyenlerden biri budur. Öğrendiklerimizi paylaşmayı seven insanlardık. Özellikle kültür turizmi bildiğini paylaşmak demek. Bu aktarımda her gün daha yeni bilgilerle kendini donatmak ve bildiklerini çok daha iyi aktarmak zorundasın.

Fest Travel 30. yılına yaklaşmış. Kuruluşundan bugüne ne gibi gelişmeler yaşandı?

Fest sözcüğü şölen karşılığından gelir. Robert'te okurken bizim fikir kulübünün adı da Şölen'di. Esas olarak yurt dışından turist getirip burada onları gezdirmeyi amaçlıyorduk. Öyle de oldu ama daha sonra 'Adım Adım İstanbul' gezilerine başladık. Çok ilgi gördü ve Türkiye'nin başka bölgeleri için de yapmaya başladık. Böylece Türkiye'de kültür gezilerine bambaşka bir çerçeve sağladık. Çok sayıda güzergah yarattık. Türkiyeli gezginlere yaptığımız geziler geçen Kasım ayında 25 yılını doldurdu. Bu 25 yılda İstanbul'da 170 dolayında günübirlik gezi güzergahı çıkardık. Hepsi bizim yarattığımız rotalardır. Yine Türkiye'de 150 dolayında farklı destinasyonu zorladık. Burada ciddi bir emeğimiz var. Çok bilinen Efes, Kapadokya, Pamukkale gibi yerler dışında birçok yeri ilk kez biz gündeme getirdik. Örneğin, Cumalıkızık'ı kimse tanımazdı, Antep – Urfa gezilmezdi, Mardin yine aynı şekilde. Hatta kalınacak otel de yoktu. Böylece Türkiye'de çok sayıda yerin tanınmasına yardımcı olduk. O arada yurt dışı gezilerine başladık. Yavaş yavaş bu tür gezilerden keyif alan, bu tür gezilerin düşkünü olan bir grup yarattık. Aynı zamanda teknik olarak gezmeyi de öğrenen bir grup oldu. Dolayısıyla biz gezdirdikçe ilgili insan grubu arttı, onlar gezdikçe daha fazla talep etmeye başladılar ve birbirini besleyerek yürüdü gitti.

Kültür turizmi kavramını nasıl tanımlayabiliriz?

Geçen yıllarda yazdığım "Çözüm Kültür Turizmi" isimli kitabımda da anlatmıştım bunu. Hem kültür hem turizmi içeren çok yönlü kavramlar bunlar. Bunun iki tane yönü var, bir tanesi kültürel miras yani geçmişe ait olan her şey, ikincisi ise yaşayan kültür. Yani gelenekler, görenekler, folklor, dinsel inançlar, mutfak, yaşam kültürü, çağdaş kültür ürünleri, gösteri ve sahne sanatları gibi. Böyle dediğinizde olay açılıveriyor. Sadece gidip bir ören yerini gezmek değil, sadece müze de değil aynı zamanda yaşamakta olanı anlatmak gerekiyor. Beni hem çağdaş sanatlar ilgilendiriyor, hem de o ara bir restorandaki yeme içme kültürü de ilgilendiriyor. İkisinin bir arada olması gerekiyor.

Siz ilk kurduğunuzda Fest Travel'in böyle bir yapıya ulaşacağını tahmin ediyor muydunuz?

Şimdi bir taraftan da kariyerinizde yaşamınızın ikinci döneminde turizmi seçmişsiniz, bir acente kurmuşsunuz, bununla bir iş yapmaya çalışıyorsunuz. Tabii ki ticari kaygılarınız var, ama salt para kazanmadan öte bir şey amaçlamalı. Böyle olduğunda size geri dönüşü de çok daha güzel oluyor. Açıkçası elbette 1990 yılında günün birinde Türkiye insanlarına yalnızca bir James Joyce turu yapacağımı düşünemezdim. Şu anda James Joyce ve Dublin isimli bir tur yapıyoruz. Yazar Ulysses kitabında adım adım Dublin'i gezer. Biz de onun gibi gezeceğiz. Ya da üç günlük müzik turları yapıyoruz. Para kazanmanın çeşitli yolları var ama kültürel bir

çerçeve olunca sizin de buna hazırlıklı olmanız, önde olmanız ve yaratıcı olmanız lazım. Bunun size getirdiği mutluluk, başarının getirdiği sevinç çok önemli.

İstanbul gezilerinizden bahsedelim, değişik ve dikkat çeken geziler. İstanbullulara nereleri gezdiriyorsunuz?

İstanbul gezilerine klasiklerle başlamıştık. Bunlar benim de daha önce gezdiğim yerlerdi. İlk gezilerimize katılanlar o zamanki Türkiye'nin en entelektüel kişileri idi. Fazlasıyla kadın ağırlıklıydı. Çok da ilginçtir, gezdiğimiz yerlerde bizi yabancı zannederlerdi. "Bunlar olsa olsa turisttir" derlerdi. Bu turları düzenlemeye başladığımızın 20. yıla geldiğimizde bir hesap yaptık ve 35 bin kişiyi gezdirdiğimizi gördük. 40 yıllık İstanbullulara İstanbul'u tanıttık aslında. Mesela bir gün Karaköy'de Ziraat Bankası binasını gezdiriyorum, bir bayan geldi dedi ki: "Faruk Bey ben bu bankada 30 sene çalıştım, bunları bilmiyordum." Olay tamamen hep yanından geçip de baktığımız, ne olduğunu anlamadığımız yapıları göstermek. Bu sırada tabi maalesef İstanbul'un tarihsel dokusunu değiştirdiler, birçok binayı kaybettik.

Türkiye'de kültür turizmi için çok iyi değerlendirilebilecek ama ihmal edilen yerler nereleri?

Türkiye'nin tarih öncesi yerleri var. Allaktan Göbeklitepe medyaya düştü de biraz iyi oldu. Bu yerlerin özellikle birkaç tanesi çok güçlü. Bir kısmı barajlar altında kaldı. Şanlıurfa ve çevresinde akıl almaz zenginlikler var. Bunları hâlâ hem içerde hem dışarda çok iyi kullanamıyoruz. Elimizde neolitik kültürün en güzel örneği Çatalhöyük var ve henüz daha çok azı kazıldı. Bir başka örnek olarak Roma döneminin bizde çok iyi ürünleri var ve bunları çok iyi pazarlayamıyoruz. Zaten en son müze gezme rakamlarına bakarsak acınacak haldeyiz. Afrodisias'ta dünyanın tek sağlam büyük stadyumu duruyor. Geçen yıl Antalya'ya 11 milyon turist gelmiş, Aspendos'u gezenlerin sayısı yüzde 2.

Sizin en sevdiğiniz destinasyonlar nereleri?

Benim için bir numara Hindistan, eskiden aynı yıl içinde 8-10 gezi yapıp 3,5 - 4 ay kalıyordum. Çünkü renk, koku duyularının yüksekliği, dinsel bir çerçevenin içinde dünyaya farklı bakışları çok değişik. Mutlaka yurt dışına çıkan bir insan gidip Hindistan'ı görmeli. İkincisi Guatemala, dünyanın bir başka renkli yeri. İnsanları da çok hoştur. Bazısı ören yeri seviyor, bazıları gizemi seviyor. Tibet gibi esrarengiz yerler var. Kesinlikle bazı yerler var ki insanlar buraları hızla gezmeli. Çünkü dünyada gezgin nüfusu hızla artıyor. Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan'da hızlı bir kalkınma oldu. Eskiden Taç Mahal'de sabah girdiğinizde 2-3 grup olurduk, şimdi 10 bin 15 bin kişi bir günde geziyor.

Türkiye'de çok önemli birkaç destinasyon sıralayalım

Bir numarada İstanbul var, iki numarada ise Kapadokya. Sadece bir iki kilise değil tüm alanı kast ediyorum. Her ikisi de hem coğrafya hem tarih açısından çok ilginç yerler. Kapadokya sadece Hıristiyanlık değil öncesi, sonrası, Selçuklu ve Osmanlı var. Çok acayip yerler. Biri de Çatalhöyük. Bununla birlikte bazı özel yerler var. Bergama, Afrodisyas, Efes, Antalya ve çevresi gibi yerler çok önemli. Türkiye çok kültürlü bir yer. Bir dinler ve diller mozaigi. Bunu da hâlâ koruyor. Şanlıurfa ve çevresi olağanüstü bir yer, Antep, Kars, Trabzon da öyle.

Kültürün dağılımı Türkiye’de o kadar güzel olmuş ki, eğer burada kültür turizmine yatırım yaparsanız, oluşacak gelirin dağılımı çok demokratik görünüyor. Yani sadece kıyılarda değil, ülkenin dört bir tarafına dağılmış kültürel zenginlikler var.

.....SPOT.....

Kültürün dağılımı Türkiye’de o kadar güzel olmuş ki, eğer burada kültür turizmine yatırım yaparsanız, oluşacak gelirin dağılımı çok demokratik görünüyor. Sadece kıyılarda değil, ülkenin dört bir tarafında çok önemli kültürel zenginlikler var.

.....*****.....

En son müze gezme rakamlarına bakarsak acınacak haldeyiz. Geçen yıl Antalya’ya 11 milyon turist gelmiş, Aspendos’u gezenlerin oranı yüzde 2.